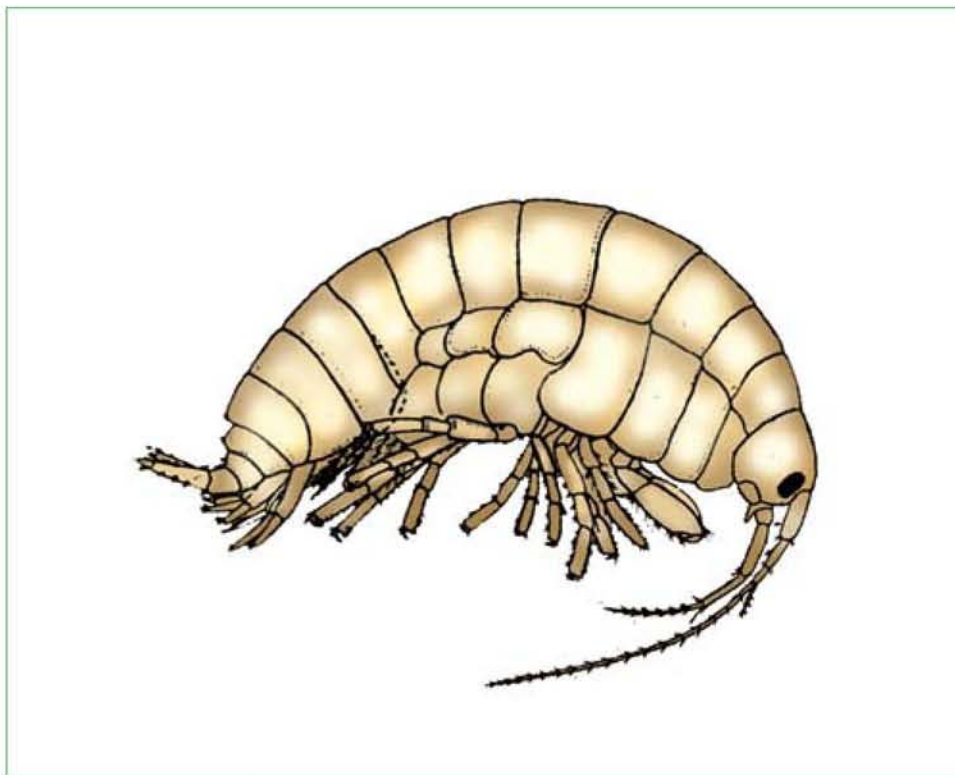

ІФІГЕНЕЛА ШАБЛІНСЬКА

Iphigenella shablensis (Carausu, 1943)

Таксономічна належність

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Амфіподи (Amphipoda).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Понто-Каспійський вид. В Україні відмічений в гирлі Дунаю, Інгулу, Дніпровсько-Бузькому лимані.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність виду дуже незначна (2–3 особи на 1 м² дна). Причини зміни чисельності: забруднення водойм, знищення заростей очерету.

Особливості біології та наукове значення

Вид мешкає в дельтах річок і лиманах, переважно в мулі серед заростей очерету, солонуватоводний. Причини зміни чисельності — забруднення водойм, знищення заростей очерету.

Морфологічні ознаки

Антени II помітно коротші ніж антени I. Проподус у гнатоподів I менший ніж у гнатоподів II. I–III сегменти уросоми несуть чотири групи шипів. Довжина тіла самки — 2–4 мм, самця — до 4 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

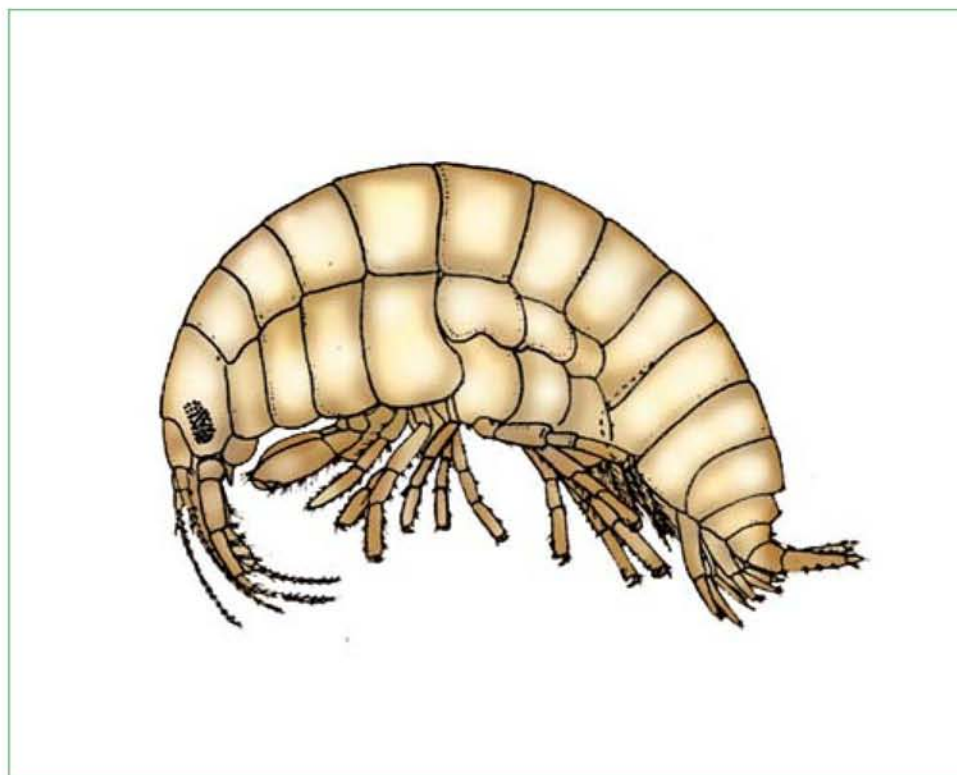
Основні джерела інформації

Дедю, 1967, 1980; Поліщук, 1974; Григорович, 1989.

Автор: І.В. Довгаль
Малюнок: О.А. Задніпрян

ІФІГЕНЕЛА КОЛЮЧКОНОГА

Iphigenella acanthopoda Sars, 1896

Таксономічна належність

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Амфіподи (Amphipoda).

Природоохоронний статус виду

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Понто-Каспійський басейн, в Україні знайдений в пониззях Дніпра, Дунаю, річок, що впадають в Азовське море.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність виду дуже незначна (1–3 особи на 1 м² дна). Причини зміни чисельності: забруднення водойм, абразія берегів.

Особливості біології та наукове значення

Вид мешкає в слабкосолоних та прісних водах (дельти річок і лимани), в основному на мулисто-піщаних ґрунтах, зустрічається також на мулисто-галькових та глинисто-піщаних ґрунтах, часто разом з вузькопалим річковим раком.

Морфологічні ознаки

Антени II помітно коротші ніж антени I. Проподус у гнатоподів I більший ніж у гнатоподів II. Переоподи I–V мають напівклешні. I–III сегменти уросоми несуть три групи шипів. Довжина тіла — 9 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

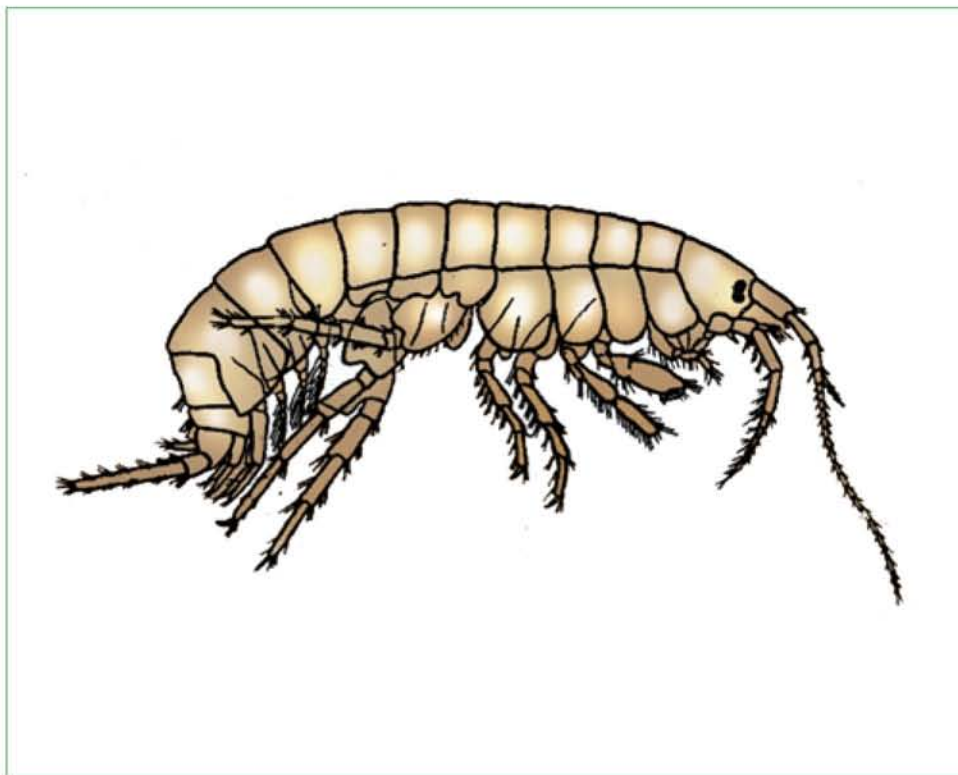
Основні джерела інформації

Дедю, 1967, 1980; Поліщук, 1974; Григорович, 1989.

Автор: І.В. Довгаль
Малюнок: О.А. Задніпрян

ІФІГЕНЕЛА АНДРУСОВА

Iphigenella andrussovi (Sars, 1896)

Таксономічна належність

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Амфіподи (Amphipoda).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Понто-Каспійський басейн; в Україні пониззя Дунаю, Дністра, Дніпра, акліматизований в Каховському водосховищі, водоймах Інгулецької зрошувальної системи.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність дуже незначна (1–3 особини на 1 м² дна). Причини зміни чисельності: забруднення водойм, абразія берегів.

Особливості біології та наукове значення

Вид мешкає в слабкосолоних та прісних водоймах (дельти річок і лимани), на мулистопіщаних ґрунтах, зустрічається також на муристо-черепашкових ґрунтах на глибині до 5 м.

Морфологічні ознаки

Антени II помітно коротші, ніж антени I. Переподи I–V звичайної будови. I–II сегменти уросоми несуть чотири групи шипів, III — три групи. Довжина тіла самки — 4–5 мм, самця — 4–6 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

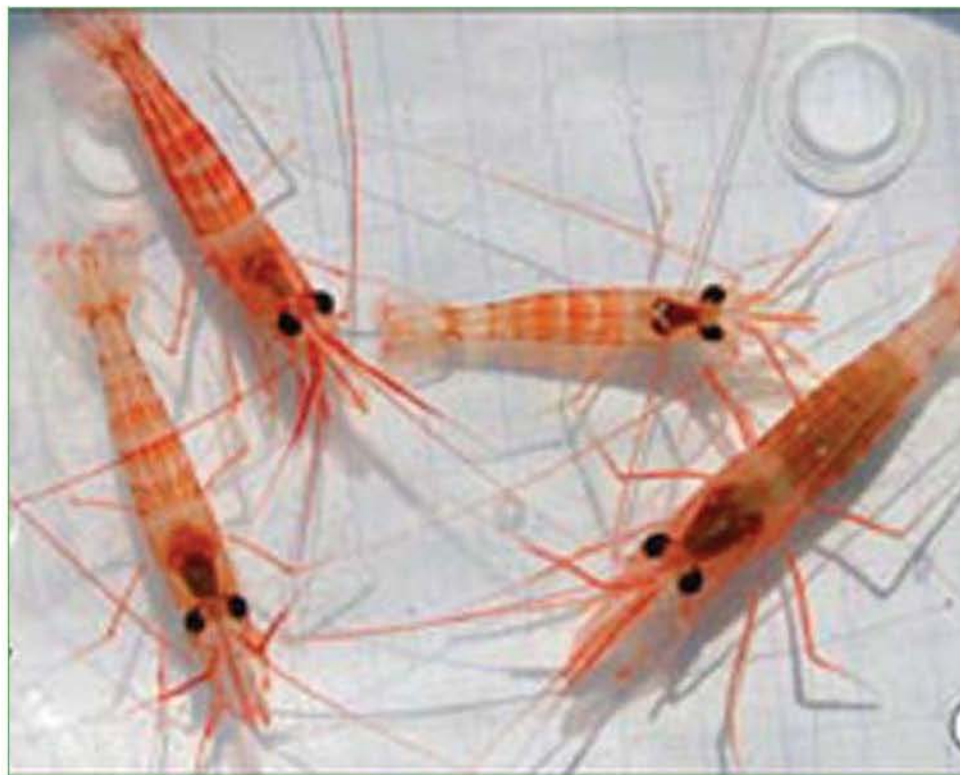
Основні джерела інформації

Дедю, 1967, 1980; Поліщук, 1974; Григорович, 1989.

Автор: І.В. Довгаль
Малюнок: О.А. Задніпрян

ЛІСМАТА ЩЕТИНКОНОГА

Lysmata seticaudata Risso, 1816

Таксономічна належність

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Десятиногі (Decapoda).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Зх. узбережжя Атлантичного океану, Середземне та Чорне моря. В Чорному морі в межах України вид зустрічається тільки біля скельних частин узбережжя Кримського п-ва (мис Тарханкут).

Чисельність і причини її зміни

Відомостей про чисельність виду немає. Причини зміни чисельності: у зв'язку з поширенням в Україні попиту на морські акваріуми, а також цікавий декоративний вигляд

та колір креветки, можливе вилучення її з природи для комерційного продажу.

Особливості біології та наукове значення

Рідкісний, нічний вид з підводних печер з вузькими біотичними межами існування. Вид не зустрічається в освітлених частинах печер, виходить з щілин та тріщин у скелях тільки вночі. Глибина, на якій знайдено вид, — від 2 до 14 м. Віддає перевагу більш-менш проточним ділянкам печер.

Морфологічні ознаки

Тіло вкрите переривчастими горизонтальними та вертикальними червоними смугами. На спині виділяються 4–6, а з боків 2 світлих плями. Розмір креветки — до 4 см, антени

досягають 6–7 см. Рострум на кінці з 3–4 зубцями. Має великі темні очі, які відбивають у темряві червоним кольором.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Необхідно охороняти місця (підводні печери), де знайдено вид. Для цього необхідно надати деяким місцям кримського узбережжя, де знайдено креветку, статус заповідних.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Долгопольская, 1948; Vascescu, 1967; Кобякова, Долгопольская, 1969; Ковтун, 2006; Ковтун, Макаров, 2008.

Автор: О.О. Ковтун
Фото: О.О. Ковтуна

ШИРОКОПАЛИЙ РАК

Astacus astacus (Linnaeus, 1758)

Таксономічна належність

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Десятиногі (Decapoda).

Природоохоронний статус виду

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Пн. Європи, в Україні на зх., пн., та в центральних регіонах.

Чисельність і причини її зміни

Чисельність виду незначна. Причини зміни чисельності: різні прояви антропогенного впливу — евтрофікація, збіднення води на кисень, забруднення річок пестицидами, замулення тощо, а також пряме знищення людиною.

Особливості біології та наукове значення

Вид мешкає в невеликих річках, струмках, а також евтрофних озерах (в останніх віддає перевагу прибережним зонам біля урвистих берегів зі щільним ґрунтом), зустрічається на глибині до 30 м, хоча надає перевагу нормам на глибині 2–8 м.

Морфологічні ознаки

Карапакс більш-менш циліндричної форми, дещо звужений вперед. Рострум добре розвинений. Поверхня карапаксу гладенька або озброєна шипиками та горбиками. Нерухомий палець широких клешнів на внутрішньому краї з виїмкою і бородавками. Довжина клешні приблизно дорівнює ширині. Колір зеленувато-бурий, сірувато-

зелений або червоно-бурий. Черевний бік тіла завжди забарвлений світліше, ніж спинний. Максимальна довжина тіла — 13,5–14,5 см.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів, штучне відтворення. Додаток III Бернської конвенції.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Розмножується в неволі, але в Україні вид не розводять.

Господарське та комерційне значення

Цінний продукт харчування. Є досить важливим промисловим об'єктом.

Основні джерела інформації

Бродський, 1981.

Автор: І.В. Довгаль
Малюнок: О.А. Задніпрян

МОРСЬКИЙ КРИТ*Upogebia pusilla* (Petagna, 1792)**Таксономічна належність**

Клас — Ракоподібні (Crustacea), ряд — Десятиногі (Decapoda).

Природоохоронний статус виду

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

Біля сх. узбережжя Атлантики від Англії до Португалії. Середземне, Адріатичне, Егейське, Чорне та Азовське моря. В Україні — вздовж берегів Чорного моря від Дунаю на зх. до Керченської протоки і далі в Азовському морі

Чисельність і причини її зміни

Низька. Причини зміни чисельності: добування піску з морського дна, замулення і забруднення дна моря.

Особливості біології та наукове значення

Вид мешкає на глибині до 10 м, переважно в місцях з піщаним або мулистопіщаним ґрунтом.

Морфологічні ознаки

Карапакс звужений в передній частині, де сплющений латерально. На передній частині карапаксу біля основи стебла першої пари антен добре помітна велика колючка. Очні стеблини тонкі. Рухомий палець клешні зігнутий, зовнішня та верхня сторони покриті щетинками. Нерухомий палець гострий, з гладеньким зовнішнім краєм, хапальний край дрібно зазубрений. Зовнішня сторона долоні гладенька, злегка випукла, на нижній стороні є гладенький повздовжній гребінь і борозна

з щетинками. Абдомінальні сегменти більш вузькі на проксимальному та дистальному кінцях, найширші в середній частині. Тельсон майже квадратний, задній край його злегка випуклий, на верхній поверхні є борозна. Максимальна довжина тіла — 5,9 см.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Збереження біотопів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Виноградов, 1967; Konsulova, 1999; Макаров, 2004.

Автор: Ю.М. Макаров
Малюнок: О.А. Задніпрян